

# Orhan Veli Kanık



## Orhan Veli Kanık Kimdir Hayatı Şiirleri Kısaca Bilgi

Garip hareketinin kurucusudur. O güne kadar yapılmayanı gerçekleştirerek geleneğin karşısında direnişe geçmiş ve geleneksel biçim öğelerini dışlayarak her türlü form endişesinden uzak bir şiir anlayışının esaslarını ortaya koymuştur. Bir şiir ihtilalcisi sayabileceğimiz sanatçı, kendi geleneğini kurmaya yönelir ve klasik biçimlenmeye son vermekle kalmaz; şiirin yolunu arka sokağa yöneltir, sokağı şiire sokar. **Orhan Veli Kanık**, şiirlerinde bireyselliğe karşı çıkmış, şiirine toplumu yansıtmıştır.

Bir dönem Mehmet Ali Sel takma adını da kullanan sanatçı; şiirlerinde sokaktaki insanı, çocukluğa özlemi, doğayı, denizi, İstanbul'u, balıkları... tema olarak ele almıştır. İroniye önem veren sanatçının şiirinin kaynağını Batı'da tükenmeye yüz tutmuş sürrealist şiir anlayışı oluşturur. Sanatçının edebiyat çevrelerince takdir edilen şiirleri **Garipçiler** çizgisinin dışındaki şiirleridir.

### Orhan Veli Kanık'ın 1936 yılında başladığı şiir hayatı üç dönemde incelenebilir:

1. Garip öncesi (1936-1941): Bu dönemde içerik, biçim, dil ve tarz olarak geleneğe bağlı şiirler yazan sanatçıda ironiye hiç rastlanmaz. Gün Doğuyor, Oaristys, Ebabil, Eldorado, Kurt, Zeval gibi eserlerini içeren ilk dönem şiirlerinde şair; yalnız ve mutsuz bir kişinin yaşamını, acılarını, aşklarını dile getirmiş.

2. Garip Hareketi dönemi (1941-): Garip dönemi şiirlerinde klasik uyak düzenini ve vezni kullanmadı. Ona göre hakiki şiir için vezin ve kafiye mutlak gerekli olan şeyler değildi. "Kılıksız", "cıgara", "ıspanak", "rakı", "Hitler", "boyacı sandığı" gibi sözcükler kullanan şairin Kitabe-i Seng-i Mezar isimli şiirinde kullandığı "nasır" kelimesi büyük tartışmalara sebep oldu. Kanık, böylece hem divan hem de halk şiirinde egemen olan Romantizm anlayışını da yıkmış oluyordu.

3. Garip sonrası: Orhan Veli, "Garip sonrası" olarak adlandırılan 1945-1950 yılları arasında dört kitap yayınladı: Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi ve Karşı. Bu dönemde düşünceleriyle birlikte eserleri de farklılaşmaya başlayan Orhan Veli, yıkıcılıktan ayrılarak yapıcılığa yöneldiği ve şiirinin estetik yönünü zenginleştirmeye çalıştığı gözlemlenebilir. Değişiminin göze çarpan yanlarından biri

de şairin Vazgeçemediğim ile birlikte uyak kullanmaya başlaması oldu. Bu döneminin en ayırt edici özelliği ise şairin halk şiirine duyduğu ilginin eserlerine yansımasydı.

## **Orhan Veli Kanık'ın Eserleri Nelerdir?**

**Şiir:** Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı, Nisan, Nasrettin Hoca Hikâyeleri, Kitabe-i Sengi Mezar, İstanbul'u Dinliyorum, Anlatamıyorum, Bütün Şiirleri

**Düzyazı:** La Fontaine, Nesir Yazıları, Edebiyat Dünyamız, Denize Doğru, Bindiđimiz Dal, Sanat ve Edebiyat Dünyamız

## **Orhan Veli Kanık'ın Bilinmeyen, En Kısa ve Güzel Şiirleri**

### 1. Giderayak

“Handan, hamamdan geçtik,  
Gün ışığında hissemize razıydık;  
Saadetinden geçtik,  
Ümidine razıydık;  
Hiçbirini bulamadık;  
Kendimize hüzünler icat ettik,  
Avunamadık  
Yoksa biz...  
Bu dünyadan değil miydik?”

Orhan Veli Giderayak Şiiri

## 2. Anlatamıyorum

“Ađlasam sesimi duyar mısınız,  
Mısralarımda;  
Dokunabilir misiniz,  
Gözyaşlarıma, ellerinizle?  
Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,  
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu  
Bu derde düşmeden önce.  
Bir yer var, biliyorum;  
Her şeyi söylemek mümkün;  
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;  
Anlatamıyorum.”

Orhan Veli Anlatamıyorum Şiiri

## 3. Dağ Başı

“Dağ başındasın;  
Derdin günün hasretlik;  
Akşam olmuş,  
Güneş batmış,  
İçmeyip de ne halteceksin”

Orhan Veli Dağ Başı Şiiri

“Gün olur, alır başımı giderim,  
Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda.  
Şu ada senin, bu ada benim,  
Yelkovan kuşlarının peşi sıra.  
Dünyalar vardır, düşünemezsiniz;  
Çiçekler gürültüyle açar;  
Gürültüyle çıkar duman topraktan.  
Hele martılar, hele martılar,  
Her bir tüylerinde ayrı telaş!...  
Gün olur, başıma kadar mavi;  
Gün olur başıma kadar güneş;  
Gün olur, deli gibi...”

Orhan Veli Gün Olur Şiiri

## 5. Dalga

“Mesut sanmak için kendimi  
Ne kağıt isterim, ne kalem  
Parmaklarımda sigaram  
Dalar giderim mavisinden içeri  
Karşımda duran resmin..

Giderim deniz çeker  
Deniz çeker, dünya tutar  
İçkiye benzer birşey mi var  
Birşey mi var ki havada  
Deli eder insanı, sarhoş eder?”

Orhan Veli Dalga Şiiri

## 6. Birdenbire

“Birdenbire;  
Her Şey birdenbire oldu.  
Kız birdenbire, ođlan birdenbire;  
Yollar, kırlar, kediler, insanlar...  
AŞk birdenbire oldu,  
Sevinç birdenbire...”

Orhan Veli Birdenbire Şiiri

## 7. AyrılıŐ

“Bakakalırım giden geminin ardından;  
Atamam kendimi denize, dűnya gűzel;  
Serde erkeklik var, ađlayamam.”

## 8. DűŐűncelerimin BaŐucunda

“Onun da dudaklarında bir eskiye dűnűŐ,  
O da yűzmede bir ses yıđını űzerinde.  
Bin hatırayı bir anda duyan gűzlerinde  
İnsana ruhlar dolusu haz veren dűŐűnűŐ.”

Orhan Veli AyrılıŐ DűŐűncelerimin BaŐucunda Őiiri

## 9. Seni Sevmek

“Bir çocuk ne anlar sevmekten?  
Ne anlar ki sevgi uğruna ölmekten  
Ne anlar yaşam nedir, dünya ne?  
Herşey tozpembedir onun gözünde  
Hep umut vardır o küçük yüreğinde...  
Karanlıkta aydınlık hisseder  
Olmayacak sevdaya olur der..  
Ben de çocuğum ve cezalıyım...  
cezam seilmemek  
Tek suçum ise seni be canım seni sevmek....”

Orhan Veli Seni Sevmek Şiiri

## 11. Sevdaya Mı Tutuldum

“Benim de mi düşüncelerim olacaktı,  
Ben de mi böyle uykusuz kalacaktım,  
Sessiz sedasız mı olacaktım böyle?  
Çok sevdiğim salatayı bile  
Aramaz mı olacaktım?  
Ben böyle mi olacaktım?”

Orhan Veli Sevdaya mı Tutuldum Şiiri

## 12. Derdim Başka

“Sanma ki derdim güneşten ötürü;  
Ne çıkar bahar geldiyse?  
Bademler çiçek açtıysa?

Ucunda ölüm yok ya.  
Hoş, olsa da korkacak mıyım zaten  
Güneşle gelecek ölümden?

Ben ki her nisan bir yaş daha genç,  
Her bahar biraz daha aşığım;  
Korkar mıyım?  
Ah, dostum, derdim başka”

Orhan Veli Derdim Başka Şiiri

## 13. Denizi Özleyenler İçin

“Gemiler geçer rüyalarımda,  
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;  
Ben zavallı,  
Ben yıllardır denize hasret.”

Orhan Veli Denizi Özleyenler için Şiiri

## 14. Rüya

“Annemi ölmüş gördüm rüyamda.  
Ağlayarak uyanışım hatırlattı bana,  
bir bayram sabahı  
Gökyüzüne kaçırdığım balonuma bakıp  
Ağlayışımı.”

Orhan Veli Rüya Şiiri

## 15. Pazar Akşamları

“Şimdi kılıksızım, fakat  
borçlarımı ödedikten sonra  
ihtimal bir kat da yeni esvabım olacak  
ve ihtimal sen  
yine beni sevmeyeceksin.  
bununla beraber pazar akşamları  
sizin mahalleden geçerken,  
süslenmiş olarak,  
zannediyor musun ki ben de sana  
şimdiki kadar kıymet vereceğim?”

Orhan Veli Pazar Akşamları Şiiri

## 16. Ölüme Yakın

“Akşamüstüne doğru, kış vakti;  
Bir hasta odasının penceresinde;  
Yalnız bende değil yalnızlık hali;  
Deniz de karanlık, gökyüzü de;  
Bir acaip, kuşların hali

Bakma fakirmişim, kimsesizmişim;  
-Akşamüstüne doğru, kış vakti-  
Benim de sevdalar geçti başımdan.  
Şöhretmiş, kadınmiş, para hırsıymış;  
Zamanla anlıyor insan dünyayı.”

Orhan Veli Ölüme Yakın Şiiri



## 17. Yaşamak

“Biliyorum, kolay değil yaşamak;  
Ama işte  
Bir ölünün hala yatağı sıcak,  
Birininki işliyor kolunda.  
Yaşamak kolay değil ya kardeşler,  
Ölmek de değil;  
Kolay değil bu dünyadan ayrılmak.”

Orhan Veli Yaşamak Şiiri

## 18. Açsam Rüzgara

“Ne hoş, ey güzel Tanrım, ne hoş  
Mavilerde sefer etmek!  
Bir sahilden çözülüp gitmek  
Düşünceler gibi başıboş.  
Açsam rüzgara yelkenimi;  
Dolaşsam ben de deniz deniz  
Ve bir sabah vakti, kimsesiz  
Bir limanda bulsam kendimi.”

Orhan Veli Açsam Rüzgara Şiiri

## 19. Davet

“Bekliyorum  
Öyle bir havada gel ki,  
Vazgeçmek mümkün olmasın.”

## 20. Değil

“Bilmem ki nasıl anlatsam;  
Nasıl, nasıl, size derdimi!  
Bir dert ki yürekler acısı,  
Bir dert ki düşman başına.  
Gönül yarası desem...  
Değil!  
Ekmek parası desem...  
Değil!  
Bir dert ki...  
Dayanılır şey değil.”

Orhan Veli Davet ve Değil Şiiri

### **BAŞKA BİR KAYNAK**

İstanbul’da doğdu. Bir süre İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne devam etti. 1945’te Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosuna girdi. Mehmet Ali Aybar’ın çıkardığı “Hür” ve “Zincirli Hürriyet” gazetelerinde eleştiriler, 1948’de Ulus gazetesinde “Yolcu Notları” başlığıyla yazılar yazdı. “Yaprak” dergisini çıkardı.

### **Orhan Veli’nin Edebi kişiliği**

İlk şiirlerini 1936’da Varlık dergisinde yayımlamıştır. Aruzu çok iyi bilen, hece şiirinin özelliklerini kavramış, çocukluk anılarını, aşk, özlem temalarını, uç bir duyarlılığa götüren genç bir şairdir. İlk başlarda Ahmet Muhip Dıranas, Ahmet Hamdi Tan- pınar ve Fransız simgeci şairlerden izler taşıyan ölçü ve uyağın çok iyi kullanıldığı, müzik öğelerinin belirgin olduğu şiirler yazmıştır.

Orhan Veli Kanık, Türk şiirinde, yeni bir anlayışın öncüsü olmuştur. Onun 1941’de arkadaşlarıyla birlikte yayımladıkları “Garip” adlı şiir kitabı ve yazdığı “ön söz”, Türk şiirinin günden güne eskimiş değerlerini yıkmış, şiire başka bir açıdan bakılmasını sağlamıştır.

Asıl ününü çocukluk arkadaşları Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday’la birlikte 1941’de yayımladıkları “Garip” isimli kitabın adını taşıyan şiir akımını başlatarak kazanmıştır.

Garip’in ön sözünde “hece ölçüsü ve uyağın şiiri yozlaştırdığını ileri sürmüştür. “Şiirin insanın beş duyusuna değil, beynine seslenen bir söz sanatı olduğu”nu söylemiştir. Sokaktaki insanı ön plana çıkarmıştır. “Ölçüye başkaldırıp serbestçe yazmak, uyağı şiir için gerekli görmekten vazgeçmek,

şairane duygularla, parlak görüntüleri şiirden silmek, onu hayal gücünün kapalı duvarlarından kurtarıp sokağa, gerçek hayata çıkarmak, yapmacıksız, doğal bir söyleyişle günlük yaşayış içinde halktan insanları yakalamak, her çeşit sözcüğü, konuyu şiire sokmak, halk deyişlerinden yararlanmak, toplumla ilgili yergiye yer vermek...”  
İşte Orhan Veli'nin açtığı çıkışın ilkeleri bunlardır.

Yaprak dergisi döneminde şiirde yeni eğilimler içine giren Orhan Veli, şaşkınlıktan, yadırgatıcılıktan uzaklaşırken, duygular, yaşama sevinci, gündelik yaşamın ve sokaktaki insanların sorunlarına ağırlık vermeye başlamıştır. Durmadan araştırmalar yaparak, yeni denemelerle şiirini sürekli ileri götürmeye çalışmıştır.  
Baudelaire, Paul Eluard, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud gibi sanatçılardan çeviriler yapmış, eleştiri ve öyküler yazmıştır. La Fontaine'den çevirdiği fablları “La Fontaine Masalları” adlı yapıtında toplamıştır.

“Nasrettin Hoca Hikâyeleri” adlı yapıtında fıkraları nazım biçiminde kaleme almıştır.  
Hiçbir şeyden çekmedi dünyada Nasırdan çektiği kadar Hatta çirkin yaratıldığından bile O kadar müteessir değildi;  
Kundurasi vurmadiği zamanlarda Anmazdı ama Allah'ın adını,  
Günahkâr da sayılmazdı.  
Yazık oldu Süleyman Efendiye

Orhan Veli, bu şiirinde sıradan bir insanın yaşamını ele almıştır. Bu, Türk şiiri için bir yeniliktir. Bu şiirin yazıldığı döneme kadar sıradan bir kişinin yaşamı, şiirin konusu olamamıştı. Dolayısıyla Türk şiiri, içerik yönüyle genişlemiştir. Orhan Veli'nin bu şiirinde biçim yönüyle de yenilik görülmektedir. Şiirin dize kümelenmesi klasik anlayışa uymamaktadır. Ayrıca serbest vezinle yazılmıştır. Şair, duygularını günlük konuşma diliyle, şa- iranelikten uzak bir dille anlatmıştır.

## **Orhan Veli'nin Şiir Kitapları Nelerdir?**

**Şiirleri:** Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı, Bütün Şiirleri

**Düz Yazıları:** La Fontaine'nin Masalları, Nasrettin Hoca Hikâyeleri, Orhan Veli Nesir Yazıları, Denize Doğru